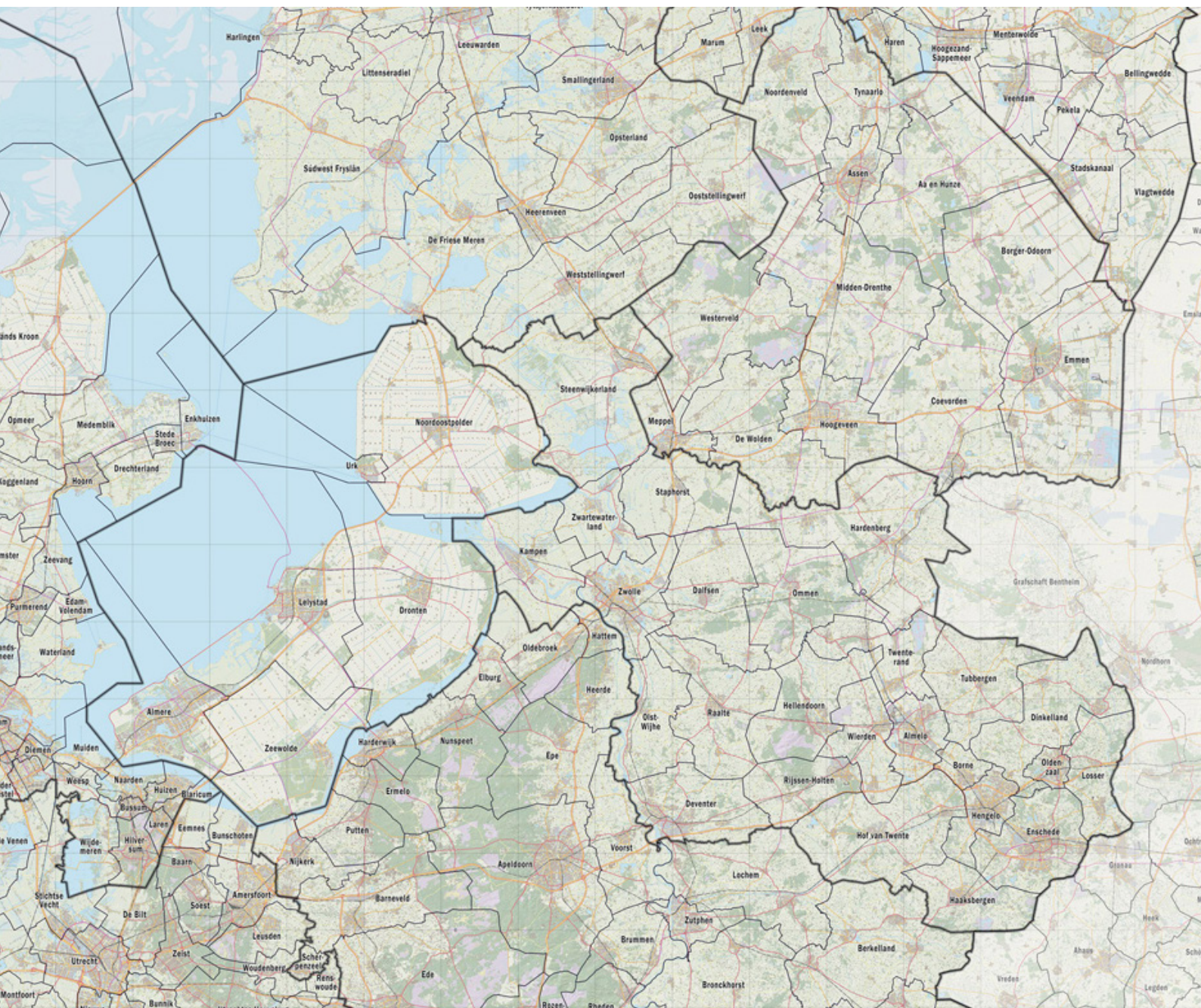

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Netwerkkart 13b Voedselveiligheid

13b Voedselveiligheid

versie oktober 2018

Crisistypen	<ul style="list-style-type: none">• (mogelijke) aantasting veiligheid levensmiddelen• (mogelijke) aantasting veiligheid diervoeders
Bevoegd gezag	<ul style="list-style-type: none">• Europese Commissie en Raad• minister van VWS• minister van LNV• rijksheren namens de minister van LNV• minister van IenW (milieu-incident)• burgemeester of voorzitter veiligheidsregio (handhaving openbare veiligheid)
Soorten maatregelen	<ul style="list-style-type: none">• eigen maatregelen exploitant van een levensmiddelenbedrijf of diervoederbedrijf ten aanzien van voedselveiligheid• maatregelen jegens bedrijven in de voedselketen ten aanzien van de voedselveiligheid• maatregelen bij een milieu-incident met (mogelijke) gevolgen voor de voedselketen• handhaving openbare veiligheid

Voedsel: meerdere ketens

- Voedselvoorziening en voedselveiligheid zijn twee afzonderlijke ketens:
 - Voedselvoorziening (ook voedselzekerheid genoemd) betreft het voorkomen van voedselschaarste en het optreden indien toch sprake is van (dreigende) schaarste, zie *Bestuurlijke Netwerkkartaat voedselvoorziening*.
 - Voedselveiligheid betreft het voorkomen dat potentieel schadelijke stoffen of micro-organismen in de humane voedselketen terechtkomen en zodoende de volksgezondheid kunnen aantasten en verder het optreden als dat toch gebeurt.
 - Voedselvoorziening en voedselveiligheid hebben ook betrekking op diervoeders; met name de kwaliteit hiervan is van belang vanwege het voorkomen van dierziekten, de mogelijke relatie met levensmiddelen (het terechtkomen van gevaarlijke stoffen of ziekteverwekkers

in de voedselketen via bijvoorbeeld melk of vlees) en de bescherming van het milieu.

Voedselveiligheid

- Het treffen van overheidsmaatregelen inzake voedselveiligheid is gecentraliseerd: bevoegdheden liggen bij de Europese Unie en bij de nationale overheid, de minister van VWS en de minister van LNV.
- De minister van VWS is verantwoordelijk voor de voedselveiligheid. Uitzondering daarop zijn:
 - het keuren van slachten, uitsnijden en opslaan van vlees
 - de goedkeuring van de hygiëncodes voor bedrijven in de primaire productie
 - de veiligheid van diervoeders.Deze uitzonderingen vallen onder de verantwoordelijkheid van de minister van LNV.

- Het reguliere toezicht en – namens de minister van VWS en LNV – de handhaving zijn belegd bij de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA). Dit houdt in:
 - het verbod om levensmiddelen te bereiden, verwerken of verhandelen die een gevaar vormen voor de gezondheid of veiligheid van de mens, en het verbod om diervoeders te bereiden (en verder te verwerken, verhandelen, e.d.) die een gevaar vormen voor mens, dier en milieu.
- Bij een ernstig risico en noodzaak tot snelle actie geldt een Europees systeem van crisismanagement (zowel voor levensmiddelen als diervoeders) met de volgende elementen:
 - De exploitant van een levensmiddelenbedrijf of diervoederbedrijf dient zelf de nodige maatregelen te treffen voor naleving van de voedselveiligheid.

Daaronder valt het uit de handel nemen van levensmiddelen of diervoeders indien deze niet aan de voorschriften blijken te voldoen en het zo nodig terugroepen van reeds geleverde levensmiddelen of diervoeders. De NVWA houdt hier toezicht op of neemt namens de minister van VWS maatregelen.
 - Op Europees niveau is een waarschuwingssysteem van kracht (*Rapid Alert System for Food and Feed – RASFF*) waarmee de lidstaten, de Europese Commissie en de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (*European Food Safety Authority – EFSA*) elkaar informeren over risico's voor de gezondheid van de mens die verband houden met een levensmiddel of diervoeder, en over de getroffen maatregelen.
- De Europese Commissie kan de volgende noodmaatregelen nemen:
 - opschorting van het in de handel brengen of het gebruik
 - opschorting invoer uit derde land (niet EU-lidstaten)
 - vaststelling van bijzondere voorwaarden
 - elke andere tijdelijke passende maatregel.
- Vooruitlopend op noodmaatregelen van de Commissie kan een lidstaat tijdelijke noodmaatregelen treffen.
- Naast deze algemene maatregelen tegen het op de markt brengen of houden van bepaalde waren, kunnen in het bijzonder maatregelen worden getroffen na een milieu-incident, zie hierna.

Milieu-incident

- De NVWA bewaakt de voedselveiligheid. De minister van VWS en de minister van LNV (en de NVWA namens beide ministers) kunnen handhavend optreden en maatregelen treffen bij overschrijding van wettelijke normen.
- Bij een milieu-incident waarbij dieren (mogelijk) schadelijke stoffen hebben binnengekregen, kan de minister van LNV maatregelen treffen zoals opstallen of de instelling van een visverbod.

De minister kan, ongeacht de aanleiding, maatregelen treffen ten aanzien van alle handelingen in de voedselketen (met inbegrip van visserij en landbouw, dus ook van gewassen).
- Indien de producten van dierlijke oorsprong bestemd zijn als levensmiddel (dus voor de mens), is de minister van VWS bevoegd op grond van de warenwetgeving.
- De minister van lenW kan eventueel ook (vergaande) maatregelen treffen, *zie de Bestuurlijke Netwerkaart milieu*.
- In de praktijk oefent de overheid bij beperkte incidenten op het land niet altijd bevoegdheden uit, maar geeft het een advies aan consumenten en bedrijven naar aanleiding van metingen door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).
- Bij een verontreiniging van oppervlaktewater (binnenwateren of zee) ligt het meteen treffen van een maatregel – bijvoorbeeld visverbod – meer voor de hand.
- Voor maatregelen bij een kernongeval, *zie de Bestuurlijke Netwerkaart stralingsincidenten*.

Relatie levensmiddelenbedrijf - burgemeester

- De burgemeester of voorzitter veiligheidsregio zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) in verband met de openbare orde en veiligheid zo nodig een bevel aan een levensmiddelenbedrijf kunnen geven. Toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij eerst een verzoek tot interventie doet aan de minister van VWS of LNV, voor hen de NVWA, bijvoorbeeld tot het verbieden van verkoop van voedselwaren. De burgemeester of voorzitter veiligheidsregio past hier dus in beginsel zijn bevoegdheden niet toe.

Relatie met regionaal beleidsteam en commissaris van de Koning

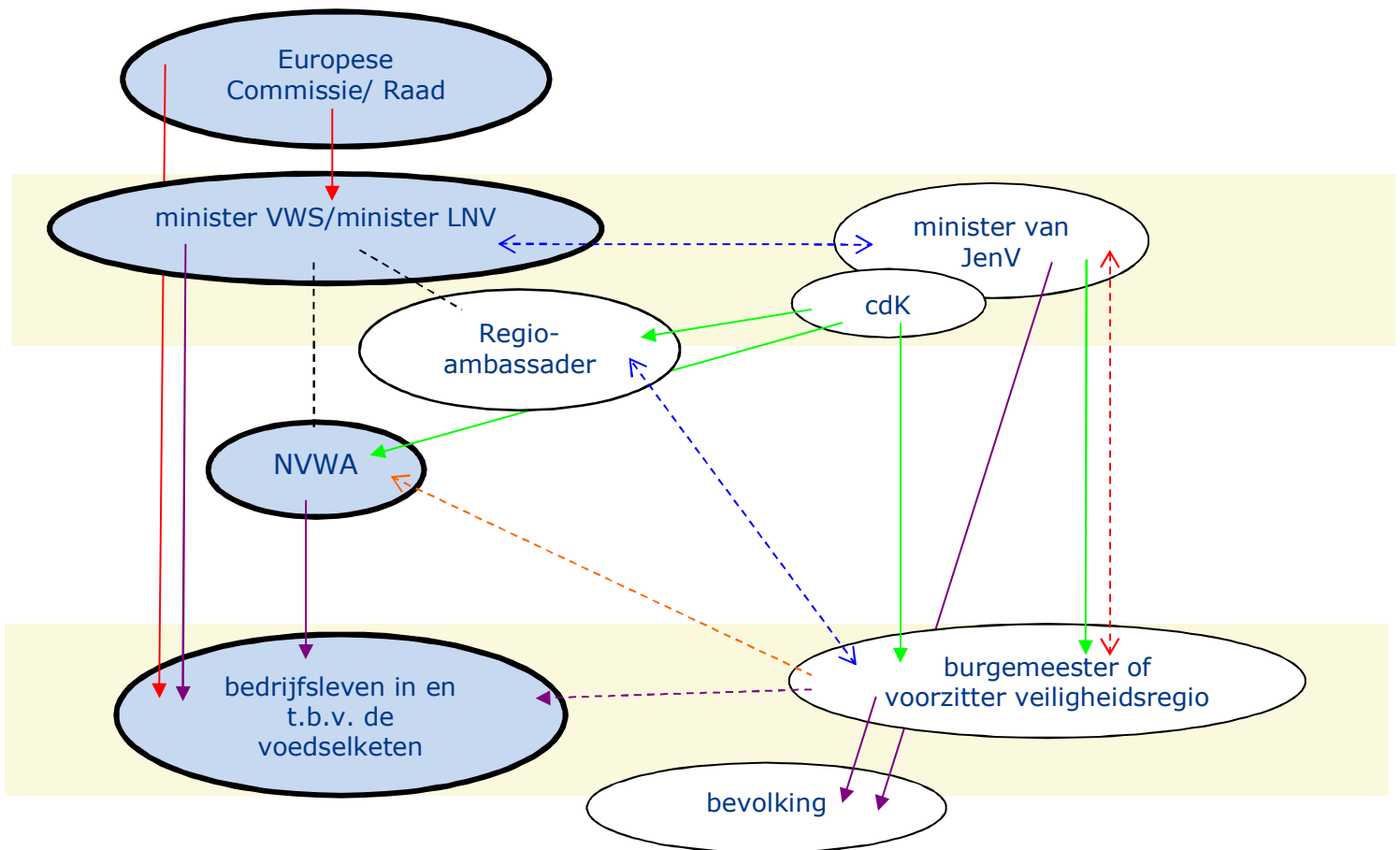
- In de praktijk fungeert de inspecteur-generaal van de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd als rijksheer voor VWS. De inspecteur-generaal heeft inspecteurs aangewezen die deelnemen aan een regionaal beleidsteam. De regioambassadeur van EZK en LNV fungeert als rijksheer voor LNV; hij vertegenwoordigt de minister van LNV in een regionaal beleidsteam..
- Voor de relatie rijksheren – commissaris van de Koning, *zie de Bestuurlijke*

Netwerkaart rampenbestrijding algemeen & handhaving openbare orde.

- Indien een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio een maatregel of het optreden van de rijksheer VWS of van LNV, of van de NVWA, om redenen van de openbare orde of veiligheid onverantwoord acht, kan hij:
 - op grond van zijn eigen noodbevoegdheden binnen het domein van openbare orde en veiligheid een bevel geven of voorschriften uitvaardigen en daarbij binnen dat kader maatregelen van de rijksheer VWS of LNV of van de NVWA bijsturen of beperken
 - aan de commissaris verzoeken te interveniëren. De commissaris kan een aanwijzing geven inzake samenwerking of – voor wat betreft de maatregelen zelf – overleg voeren met de rijksheer van VWS of LNV of ‘bovenlangs’ verzoeken jegens de rijksheer of de NVWA dwingend op te treden.
- Vice versa, als de rijksheer van VWS of LNV een maatregel van een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio onverantwoord acht, kan hij verzoeken dat de commissaris ingrijpt. De minister van VWS of LNV kan aan de minister van JenV verzoeken in te grijpen.

functionele keten voedselveiligheid

algemene keten

- - - - - → Informatie en afstemming
- - - - - → Bijstand
- - - - - → Interne lijnen
- — — — — → Maatregelen jegens bevolking/bedrijven
- - - - - → Maatregelen jegens bevolking/bedrijven, subsidiair
- - - - - → Verzoek tot interventie
- — — — — → Bestuurlijk toezicht, tevens onderlinge informatie
- — — — — → Maatregelen door EU

NB 1. Bij een milieu-incident waarbij dieren (mogelijk) schadelijke stoffen hebben ingenomen of waarbij deze stoffen (mogelijk) door gewassen zijn opgenomen, geldt voor het optreden van LNV hetzelfde netwerk.

Bovendien kan de minister van IenW bij een milieu-incident optreden, zowel jegens bedrijven, decentrale overheden als jegens de bevolking (zie *Bestuurlijke Netwerkaart milieu*).

NB 2. Rijkshoer kan hier zowel de rijkshoer van VWS zijn als die van LNV.

Colofon

Titel: Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing
Datum: Oktober 2018
Status: Definitief
Versie: Negende druk
Auteurs: Merijn ten Dam
Projectleider: Oscar Koebrugge
Omslag: Rob Kruitwagen
Copyright: IFV en provincie Noord-Holland
Eindverantwoordelijk: IFV, afd. Onderzoek en kennisdocumenten

Alle rechten voorbehouden. Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits deze uitgave als bron wordt vermeld. Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade, die zou kunnen voortvloeien uit enige fout of onzorgvuldigheid, die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Instituut Fysieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
T 026 355 24 00
www.ifv.nl

Instituut Fysieke Veiligheid

Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) draagt bij aan een veilige samenleving door het versterken van de veiligheidsregio's en hun partners bij het professionaliseren van hun taken. Wij ontwikkelen en delen relevante kennis, wij hebben expertise voor het verwerven en beheren van gemeenschappelijk materieel en wij adviseren de betrokken besturen.

Ons motto hierbij is: signaleren en verbinden.

Instituut Fysieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
026 355 24 00
www.ifv.nl